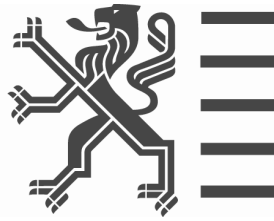

Vlaamse Regering

**DE VLAAMSE MINISTER VAN OPENBARE WERKEN,
ENERGIE, LEEFMILIEU EN NATUUR**

MEDEDELING AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft : - Actieplan voor het wegwerken van de juridische en praktische belemmeringen die zich kunnen voordoen in het kader van de realisatie van de Vlaamse doelstellingen inzake milieuvriendelijke energieproductie (groene stroom, groene warmte en warmtekrachtkoppeling);
- Voortgangsrapportage 2009.

1. Aanleiding

Op 1 oktober 2004 gelastte de Vlaamse Regering de Vlaamse minister bevoegd voor het energiebeleid om in overleg met de sector de juridische en praktische belemmeringen voor groenestroomproductie in het Vlaamse Gewest in kaart te brengen en, in samenspraak met de bevoegde ministers, voorstellen voor te bereiden om op termijn deze belemmeringen ongedaan te maken (VR/2004/01.10/DOC.1059 en 1059bis).

Op 10 december 2004 gelastte de Vlaamse Regering de bevoegde minister deze analyse voor te leggen uiterlijk eind juni 2005 (VR/2004/10.12/DOC.1227).

Op 8 juli 2005 gaf de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de voorgelegde analyse en gelastte de bevoegde minister jaarlijks te rapporteren over de vooruitgang die wordt geboekt bij de uitwerking van de voorgestelde oplossingen (VR/2005/08.07/DOC.0543).

In uitvoering van deze laatste beslissing werden telkens in juli voortgangsrapporten voor 2006, 2007 en 2008 voorgelegd aan de Vlaamse Regering (VR/2006/1407/MED14, VR/2007/1307/MED15, VR 2008/1807/MED0336BIS).

In de beheersovereenkomst 1 januari 2008 - 31 december 2010 van 15 januari 2008 tussen de Vlaamse Regering en het Vlaams Energieagentschap wordt onder

de strategische organisatiedoelstelling 2 (De milieuvriendelijke energieopwekking uit hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling verhogen) als operationele organisatiedoelstellingen onder meer voorzien dat jaarlijks tegen 31 juli actieplannen moeten beschikbaar zijn omtrent de ontwikkeling van groene stroom, groene warmte en warmtekrachtkoppeling. In uitvoering van deze beheersovereenkomst werd in 2008 voor de eerste maal een actieplan opgesteld voor zowel groene stroom als groene warmte en warmtekrachtkoppeling. Gezien voor deze actieplannen zowel de steunmechanismen, de belemmeringen als de statistische gegevens voor een belangrijk deel gelijklopend zijn, wordt een overkoepelend actieplan opgesteld met een gemeenschappelijk deel en een afzonderlijk hoofdstuk meer specifiek gefocust op respectievelijk groene stroom, groene warmte en warmtekrachtkoppeling.

De Europese Richtlijn 2009/28/EG van 23 april 2009 betreffende de bevordering van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen, legt voor elke lidstaat een bindende doelstelling vast voor het aandeel hernieuwbare energiebronnen in het finaal energieverbruik dat tegen 2020 moet bereikt worden. Vanaf 2011 worden ook indicatieve tussentijdse doelstellingen voorzien. België dient een doelstelling van 13% hernieuwbare energie tegen 2020 te realiseren. Deze doelstelling moet nog sectoraal worden verdeeld (groene stroom, groene warmte en biobrandstoffen) en bovendien zal ze ook nog moeten worden verdeeld tussen de gewesten en de federale overheid.

De nieuwe richtlijn bepaalt dat elke lidstaat een nationaal actieplan moet opstellen en voorleggen. Dit actieplan moet doelstellingen tegen 2020 vastleggen voor hernieuwbare energiebronnen voor transport, elektriciteitsproductie, verwarming en koeling. Het actieplan moet ook de maatregelen beschrijven die genomen moeten worden om deze doelstellingen te bereiken. De actieplannen moeten meegedeeld worden aan de Commissie tegen 30 juni 2010. Lidstaten die hun indicatieve tussentijdse doelstellingen niet bereiken, moeten een nieuw actieplan voorleggen met bijkomende maatregelen. Het voorliggend actieplan kan, voor wat het aandeel van het Vlaamse Gewest betreft, bijdragen tot de voorbereiding van dit nationaal actieplan.

Na de beschrijving van de doelstellingen inzake milieuvriendelijke energieproductie wordt in voorliggend actieplan de evolutie op basis van de meest recente cijfers toegelicht en worden de belangrijkste belemmeringen en mogelijke oplossingen omschreven.

2. Doelstellingen voor milieuvriendelijke energieproductie in het Vlaamse Gewest

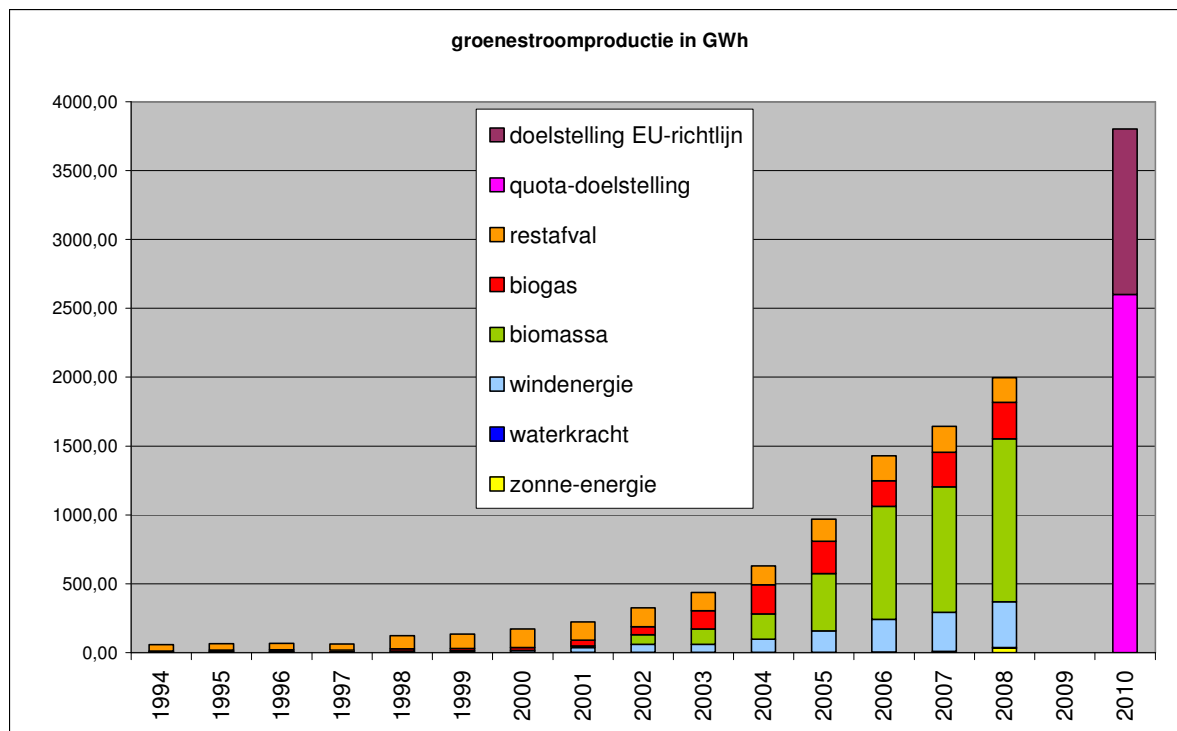
Het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2004-2009 stelt als doelstelling voorop dat tegen 2010 25% van de elektriciteitsleveringen milieuvriendelijk wordt opgewekt uit hernieuwbare energie of warmtekrachtkoppeling (WKK). Deze doelstelling bedraagt 6% voor groene stroom en, indicatief, 19% voor warmtekrachtkoppeling.

Voor warmtekrachtkoppeling betekent dit een elektriciteitsproductie van ongeveer 12 TWh. De groenestroomproductie die met de 6%-doelstelling overeenstemt, bedraagt ongeveer 3,8 TWh. Deze doelstelling komt overeen met de indicatieve doelstelling voor België vooropgesteld in de Europese Richtlijn 2001/77/EC ter bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen op de interne elektriciteitsmarkt. De quota opgelegd via het Vlaams certificatenstelsel stijgen tegen 2010 tot ongeveer 2,6 TWh. Voor het bereiken van deze doelstellingen zijn vooral de bijdragen van biomassa en windenergie belangrijk.

3. Stand van zaken

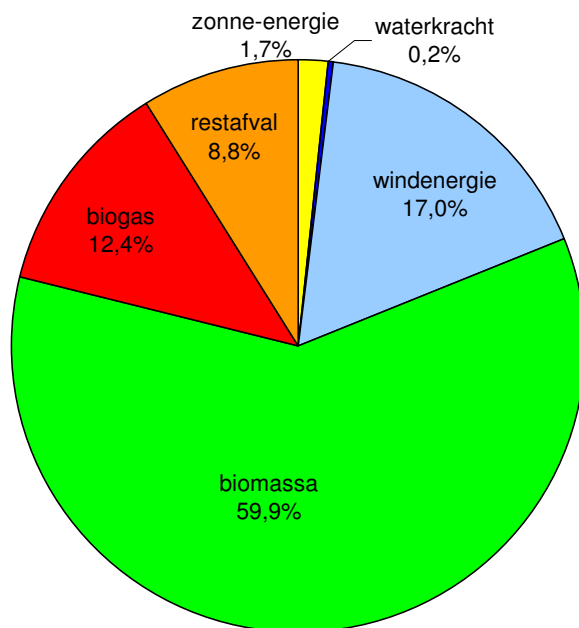
3.1. Productie

Onderstaande grafiek geeft het verloop van de productie van groene stroom tot 2008 (1.996 GWh). Voor 2008 betreft het een voorlopig cijfer inzake de netto groenestroomproductie aanvaardbaar voor de toekenning van groenestroomcertificaten. De totale primaire energiebesparing overeenstemmend met deze productie kan geraamd worden op 5.000 GWh (indien men uitgaat van het gemiddelde rendement van het elektriciteitspark van 40%). Een nauwkeuriger (en hoger) cijfer betreffende de totale bruto groenestroomproductie zal beschikbaar zijn na verwerking van de bij de producenten opgevraagde energiegegevens (in september). De bruto groenestroomproductie is relevant voor de rapportering in het kader van het Internationaal Energieagentschap (IEA) en de EU-richtlijn inzake elektriciteitsproductie uit hernieuwbare energiebronnen.

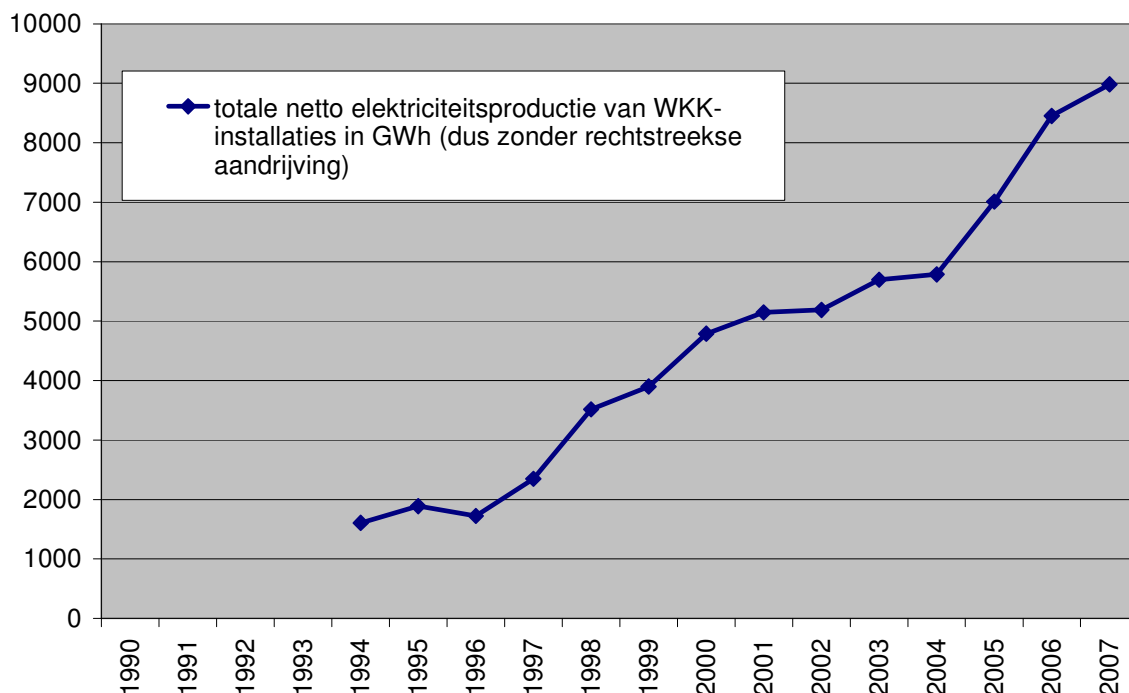

De groenestroomproductie gebeurde in 2008 voornamelijk op basis van biomassa, biogas, en de organische fractie van restafval (grotendeels stuurbare productie). 18% gebeurde op basis van niet-stuurbare hernieuwbare energiebronnen (voornamelijk windenergie).

Groenestroomproductie 2008 : 1996 GWh

Het verloop van de totale elektriciteitsproductie in installaties die (gedeeltelijk) als warmtekrachtkoppeling kunnen beschouwd worden, wordt weergegeven in de volgende grafiek.

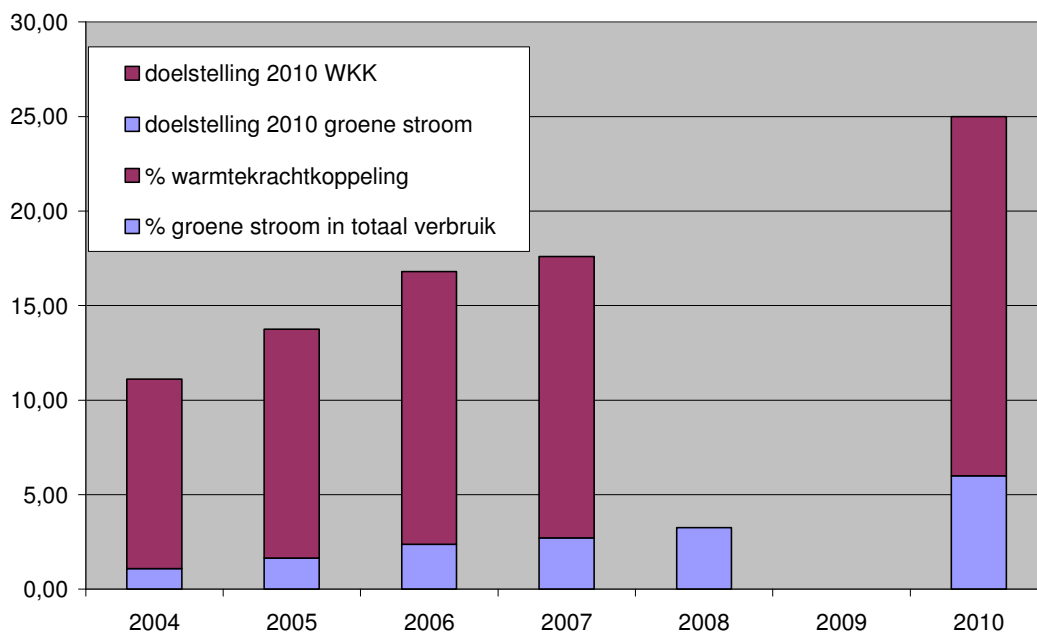

In 2007 is 8.983 GWh elektriciteit geproduceerd in installaties die geheel of gedeeltelijk als WKK te beschouwen zijn. Van deze totale elektriciteitsproductie is, volgens Richtlijn 2004/8/EG, 6.187 GWh te beschouwen als WKK-elektriciteit en 5.242 GWh als elektriciteit uit kwalitatieve WKK. De totale primaire energiebesparing bedroeg in 2006 4.576 GWh op basis van de Vlaamse referentierendementen.

Ten opzichte van het bruto binnenlands elektriciteitsverbruik voor 2007 van 60.611 GWh levert dit een aandeel op van 3,3 % netto elektriciteit uit her-

nieuwbare energiebronnen (1.996 GWh) en 14,8% uit warmtekrachtinstallaties (8.983 GWh). Zoals reeds vermeld, werd als doelstelling vooropgesteld dat tegen 2010 25% van de elektriciteitsleveringen milieuvriendelijk wordt opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling.

% milieuvriendelijke elektriciteitsproductie

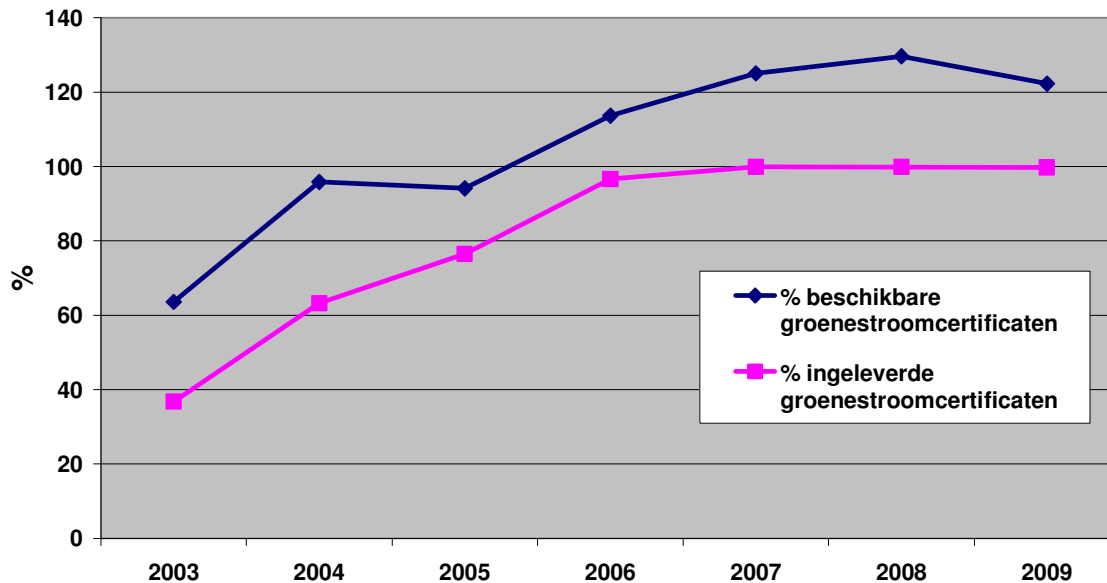

De productie van groene warmte wordt geraamd op 2.716 GWh in 2007, verdeeld over biomassawarmte zonder WKK (1.761 GWh), biomassawarmte met WKK (854 GWh), zonthermisch (14 GWh), warmtepompen en warmtepompboilers en koude/warmte-opslag of natuurlijke koeling (87 GWh). Dit is 2,1% van de warmteproductie (128.613 GWh).

Dit betekent een stijging van 14% ten opzichte van 2006 (2.388 GWh).

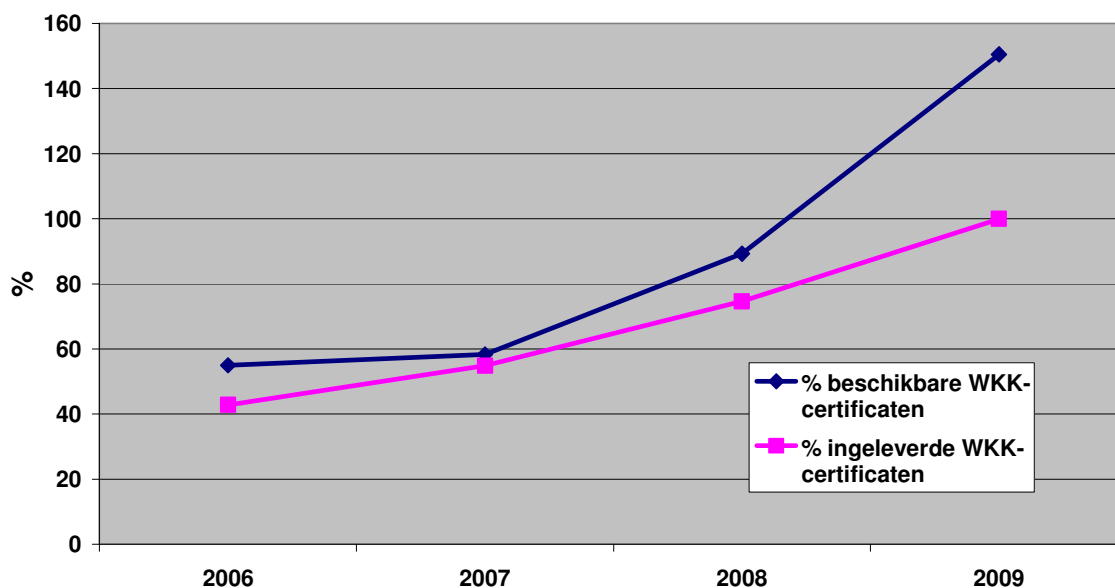
3.2. Beschikbare respectievelijk ingeleverde certificaten

% groenestroomcertificaten beschikbaar/ingeleverd ten opzichte van voor te leggen certificaten op 31 maart

Voor de quotaverplichting inzake groenestroomcertificaten is duidelijk dat het aantal beschikbare en ingeleverde certificaten ten opzichte van de quota is toegenomen.

% WKK-certificaten beschikbaar/ingeleverd ten opzichte van het aantal voor te leggen certificaten op 31 maart

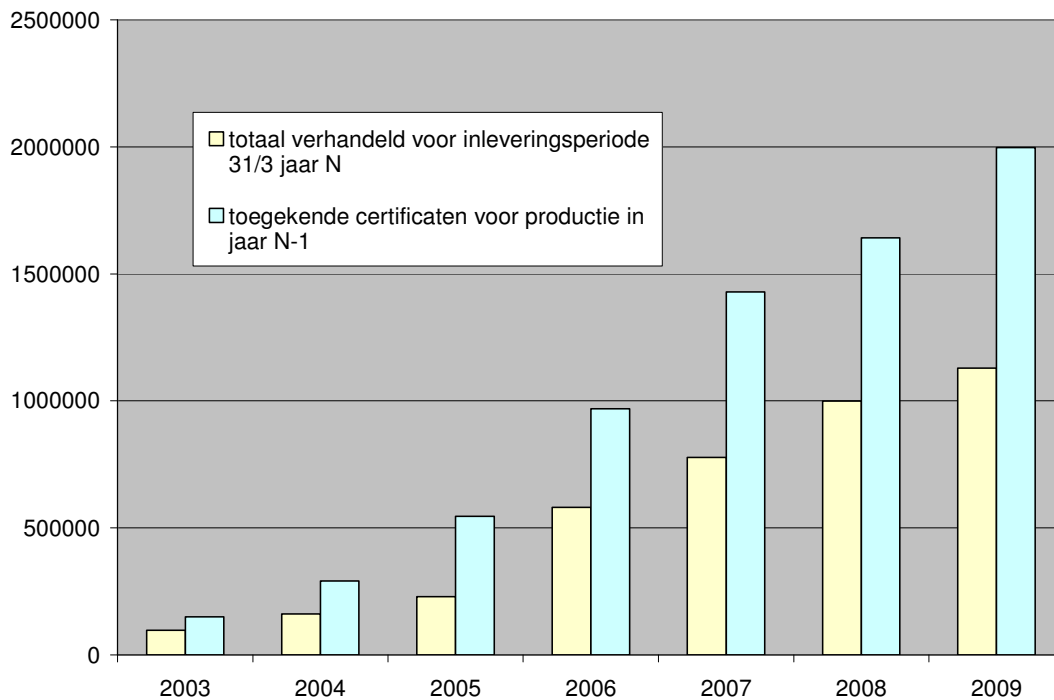

Ook voor de quotaverplichting inzake warmtekrachtcertificaten is duidelijk dat het aantal beschikbare en ingeleverde certificaten ten opzichte van de quota is toegenomen.

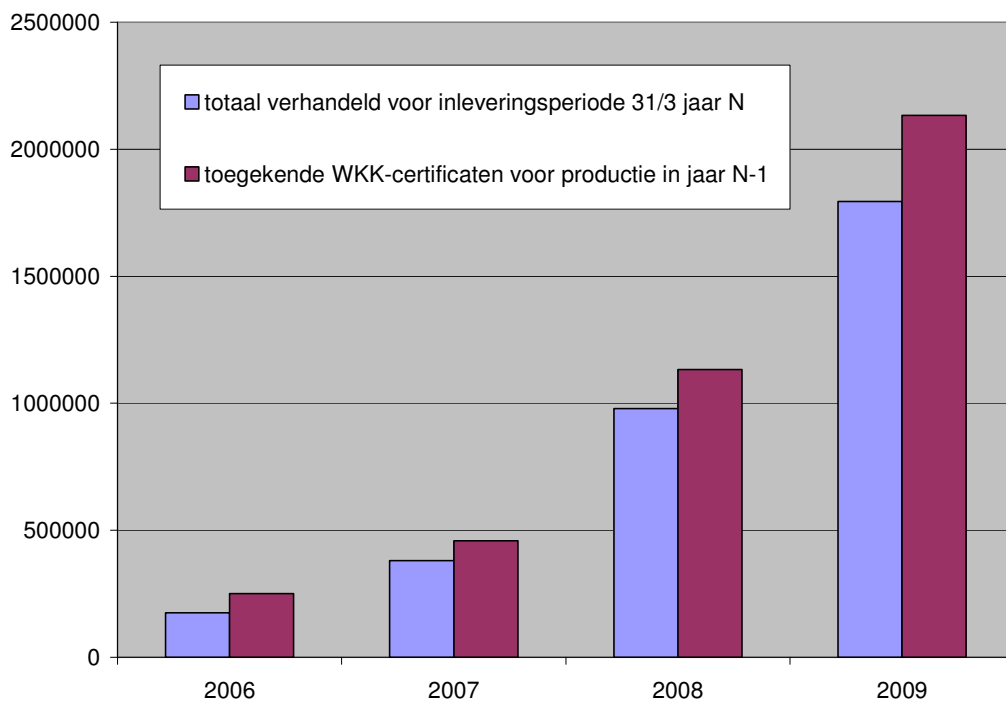
3.3. Certificatenhandel

Onderstaande grafiek geeft het aantal toegekende en verhandelde groenestroomcertificaten weer sinds de start van het certificatenstelsel op 1 ja-

nuari 2002. Ongeveer 2/3de van de toegekende certificaten wordt verhandeld. Dit is onder andere te verklaren doordat een groot deel van de certificaten toegekend wordt aan groenestroomproducenten die ook elektriciteitsleverancier zijn, en dus ook groenestroomcertificaten moeten voorleggen. Zij moeten dus enkel de certificaten verhandelen die ze ten opzichte van hun quotumverplichting teveel of tekort hebben.

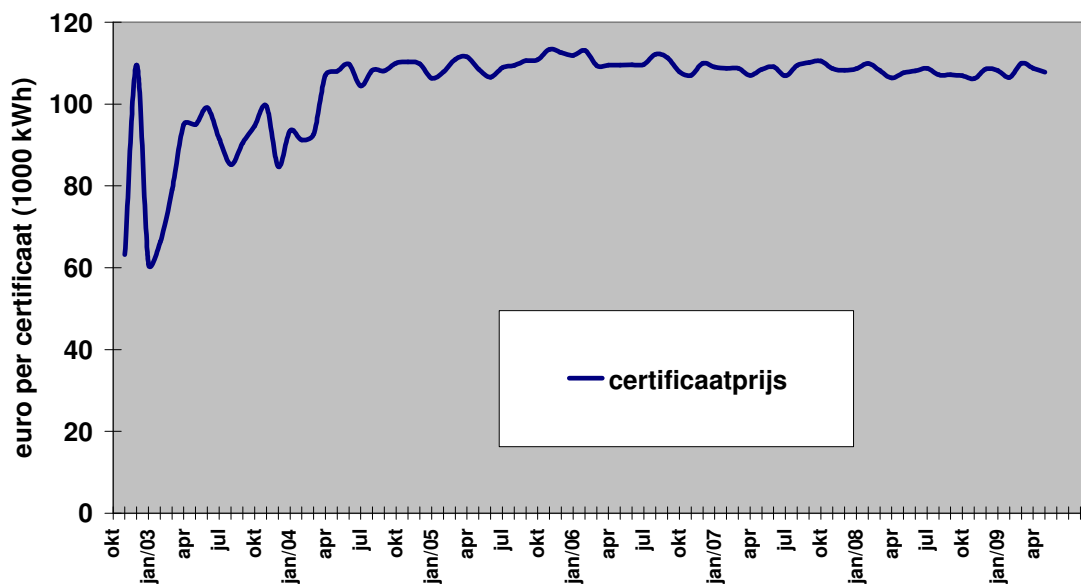

Wat de handel in WKK-certificaten betreft, constateren we dat een veel groter deel van de toegekende certificaten verhandeld wordt.

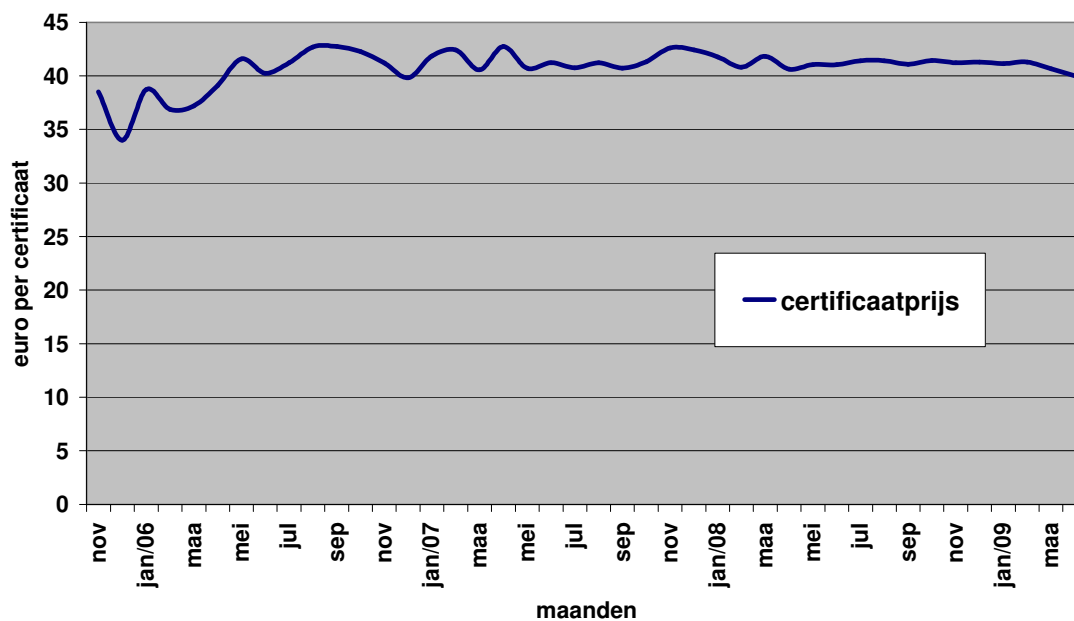

3.4. Certificatenprijzen

prijs groenestroomcertificaten

prijs warmtekrachtcertificaten

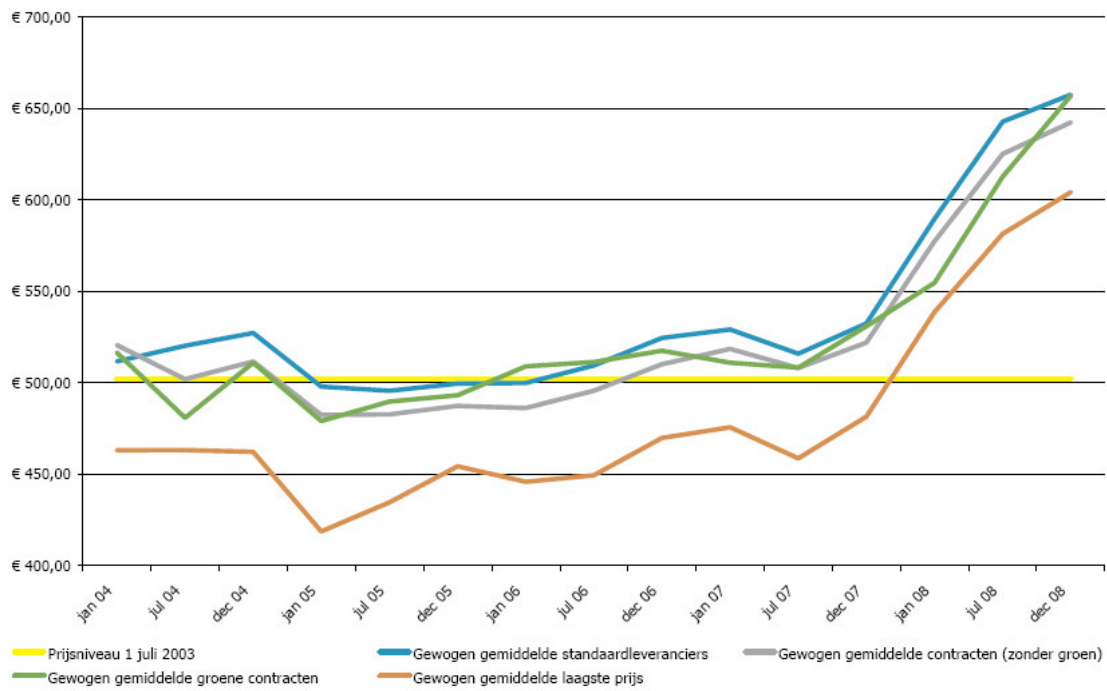

De certificaatprijzen zijn vrij stabiel en sluiten nauw aan bij het boetetarief per ontbrekend certificaat.

3.5. Groenestroomprijzen voor huishoudens

Uit onderstaande figuur blijkt dat groene stroom in de meeste periodes goedkoper is dan een contract bij de standaardleverancier en gemiddeld ongeveer even duur als een gemiddeld contract voor grijze stroom.

Figuur 5: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis)¹¹

Uit een gedetailleerde vergelijking van de verschillende leveranciers en prijsformules voor juni 2009 (volgende tabellen) blijkt dat de verschillen tussen groene stroomformules en grijze stroomformules meestal klein zijn.

Vergelijking ELEKTRICITEIT, gebaseerd op volgende gegevens:

Tweevoudig tarief met 1600 kWh dag, 1900 kWh nacht in het netgebied van Iverlek (postcode 3110), rekening houdend met 500 kWh gratis elektriciteit (93,3175 euro).

<p>Klik hier om deze kolom te sorteren Leverancier Product</p>	<p>Kostprijs in euro per jaar (incl. BTW) Klik hier om deze kolom te sorteren</p>	<p>Vaste of variabele prijs Klik hier om deze kolom te sorteren</p>	<p>Duurtijd contract Klik hier om deze kolom te sorteren</p>	<p>Herkomst geleverde stroom Klik hier om deze kolom te sorteren</p>
<p>Sociale Maximumprijs (1)</p>	<p>387,43</p>	<p>variabel</p>	<p>-</p>	
<p>EBEM EBEM Groen</p>	<p>484,51</p>	<p>variabel</p>	<p>onbepaalde duur</p>	
<p>Belpower Belpower uitsluitend groen Vast 1 jaar</p>	<p>504,10</p>	<p>deels variabel</p>	<p>1 jaar</p>	
<p>Luminus Luminus Budget</p>	<p>504,52</p>	<p>variabel</p>	<p>1 jaar</p>	
<p>Essent Belgium Essent Variabel</p>	<p>505,31</p>	<p>variabel</p>	<p>1 jaar</p>	
<p>Electrabel Customer Solutions ECS EnergyPlus</p>	<p>512,53</p>	<p>variabel</p>	<p>1 jaar</p>	
<p>Electrabel Customer Solutions ECS Optibudget</p>	<p>514,75</p>	<p>variabel</p>	<p>2 jaar</p>	
<p>Standaardleverancier (4) Electrabel Customer Solutions</p>	<p>518,91</p>	<p>variabel</p>	<p>onbepaalde duur</p>	
<p>Belpower Belpower uitsluitend groen Vast 2 jaar</p>	<p>518,96</p>	<p>deels variabel</p>	<p>2 jaar</p>	
<p>Nuon Nuon Comfort 3 jaar</p>	<p>523,02</p>	<p>deels variabel</p>	<p>3 jaar</p>	
<p>Lampiris Carrefour Energie Ecoplanet</p>	<p>527,45</p>	<p>deels variabel</p>	<p>1 jaar</p>	
<p>Lampiris Lampiris</p>	<p>528,29</p>	<p>deels variabel</p>	<p>1 jaar</p>	
<p>Belpower Belpower uitsluitend groen Vast 3 jaar</p>	<p>528,42</p>	<p>deels variabel</p>	<p>3 jaar</p>	
<p>Nuon Nuon WeekendPlus</p>	<p>530,01</p>	<p>variabel</p>	<p>1 jaar</p>	

EcoPower EcoPower (2)	536,68	vast	onbepaalde duur	
Electrabel Customer Solutions FixPlus	538,94	deels variabel	1 jaar	
Nuon Nuon Flex	540,15	variabel	1 jaar	
Luminus Luminus Vast Elektriciteit twee jaar	540,20	deels variabel	2 jaar	
Electrabel Customer Solutions Electrabel Groen Vast 2 jaar	541,31	deels variabel	2 jaar	
Electrabel Customer Solutions Electrabel GroenPlus Vast 2 jaar	550,06	deels variabel	2 jaar	
Nuon Nuon Comfort	567,70	deels variabel	1 jaar	
Nuon Nuon Nature	592,01	deels variabel	1 jaar	
Luminus Luminus Actief	592,70	variabel	1 of 2 jaar (5)	
Essent Belgium Essent Vast	597,02	deels variabel	1 jaar	
Essent Belgium Essent Groen	597,02	deels variabel	1 jaar	
Luminus Luminus Groen	603,86	variabel	1 jaar	
Essent Belgium Essent Vast (3 jaar)	606,83	deels variabel	3 jaar	
Essent Belgium Essent Groen (3 jaar)	606,83	deels variabel	3 jaar	
<i>De tarieven die nu zijn weergegeven, zijn van toepassing indien u in de loop van juni een contract ondertekent dat start in augustus 2009. Laatste aanpassing: 27/05/2009 9:55:57</i>				

4. Geboekte vooruitgang sinds het vorige voortgangsrapport

Voor de uitvoeringstoestand van de maatregelen om de belemmeringen voor groenestroomproductie weg te werken, opgenomen in het actieplan goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 8 juli 2005, en de bijkomende maatregelen voorgesteld in de voortgangsrapportering 2006-2008, wordt verwezen naar de vorige voortgangsrapporten.

Sinds de laatste voortgangsrapportering zijn nog volgende positieve evoluties te vermelden.

4.1. Langetermijnquota en minimumwaarde groenestroomcertificaten vastgelegd

Via het decreet van 30 april 2009 tot wijziging van het Elektriciteitsdecreet werd een pad voor de groenestroomquota vastgelegd tot 2020 oplopend van 6% voor 2010 tot 13% voor 2020:

6% voor inleveringsronde 31 maart 2011;

7% 2012;

8% 2013;

9% 2014;

10% 2015;

10,5% 2016;

11% 2017;

11,5% 2018;

12% 2019;

12,5% 2020;

13% voor inleveringsronde 31 maart 2021.

De minimumwaarden voor de groenestroomcertificaten werden afgestemd op de onrendabele toppen:

90 euro/MWh voor windenergie, waterkracht en biomassa;
60 euro/MWh voor stortgas, biogas uit vergisting van afvalwater (zuiveringsslib) en restafval.

Certificaten voor bijstook van biomassa in kolencentrales van meer dan 50 megawatt zullen slechts gedeeltelijk geldig zijn: voor bijstook tot 60% zijn ze voor 50% geldig, het gedeelte boven 60% bijstook blijft volledig geldig. Hierdoor blijft het steunniveau nog voldoende, kan met dezelfde ondersteuning meer groene stroom geproduceerd worden, en worden de kolencentrales aangemoedigd om volledig over te schakelen op biomassa.

4.2. Fotovoltaïsche zonne-energie

Verdere explosieve groei van de markt

Het vermogen aan bijgeplaatste fotovoltaïsche zonnepanelen is gegroeid van 553 kW in 2005 naar 2.162 kW in 2006, 18.252 kW in 2007 en 59.936 kW in 2008. Deze groei zet zich door in 2009 (eind mei 97.870 kW totaal opgesteld vermogen).

Afstemming van de steun op de onrendabele top

Met de wijziging van het Elektriciteitsdecreet van 30 april 2009 werd een pad tot 2020 vastgelegd voor de ondersteuning van elektriciteit uit zonnepanelen:

450 euro/MWh voor installaties in dienst genomen tot 31/12/2009, gedurende 20 jaar
350 euro/MWh 2010
330 euro/MWh 2011
310 euro/MWh 2012
290 euro/MWh 2013 gedurende 15 jaar
250 euro/MWh 2014
210 euro/MWh 2015
170 euro/MWh 2016
130 euro/MWh 2017
90 euro/MWh 2018
50 euro/MWh 2019
10 euro/MWh 2020.

Deze geleidelijke daling van de certificatensteun is mogelijk gezien de afgelopen jaren de prijs van zonnepanelen sterk is gedaald, de waarde van de geproduceerde elektriciteit is gestegen en het fiscaal voordeel voor de plaatsing van zonnepanelen is toegenomen. Op basis van 1 factuur kan men nu 4 jaar na elkaar genieten van het belastingsvoordeel dat maximum 3600 euro per jaar bedraagt (in totaal 40% van het investeringsbedrag). De verwachting is ook dat de prijs van zonnepanelen de komende jaren verder zal dalen, en de elektriciteitsprijs geleidelijk verder zal stijgen.

Enkel nog gesteund op geïsoleerde daken

Vanaf 1 januari 2010 komen alleen nieuwe fotovoltaïsche installaties geplaatst op een geïsoleerd dak in aanmerking voor groenestroomcertificaten. Deze voorwaarde geldt voor alle installaties die geplaatst worden op woningen of woongebouwen. Het dak en/of de zoldervloer moeten een totale warmteweerstand van 3 m²K/W bereiken. Dit stemt overeen met minstens ongeveer 12 cm rotswol of minerale wol of ongeveer 8 cm polyurethaan.

Transparantie en vrijstellingen voor vergunningen PV en zonneboilers

De Vlaamse Regering versoepelde het vergunningbeleid voor installaties op zonne-energie. Op 5 september 2008 werd het besluit van 14 april 2000 inzake vrijstelling van stedenbouwkundige vergunning gewijzigd door de Vlaamse Regering. Deze maatregel ging van start met terugwerkende kracht vanaf 1 september 2008.

In navolging van de platte daken, is daardoor ook voor zonnepanelen en -collectoren op hellende daken meestal geen stedenbouwkundige vergunning nodig. Een vergunning blijft wel nodig voor cultuurhistorisch beschermde gebouwen en gebieden en voor gebieden waar specifieke voorschriften gelden van verkavelingvergunningen, bijzondere plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Voor gebieden met bijzondere voorschriften (verkavelingen, bijzondere plannen van aanleg en ruimtelijke uitvoeringsplannen) keurde de Vlaamse Regering op 18 juli 2008 een omzendbrief voor lokale besturen en administraties goed. Daarmee wordt (met onmiddellijke ingang) de aanvraagprocedure voor zonnepanelen die op het dak geplaatst worden administratief vereenvoudigd.

De omzendbrief stelt dat het voor lokale besturen aangewezen is om in nieuwe voorschriften expliciet te bepalen of de plaatsing van zonnepanelen of -boilers al dan niet is toegestaan. Lokale besturen kunnen ook bestaande voorschriften voor de hele gemeente of deelgebieden aanvullen of wijzigen. Een wijzigingsaanvraag is enkel nog nodig indien de voorschriften de plaatsing van zonnepanelen en zonneboilers expliciet verbieden. In alle andere gevallen kan men nu - binnen de gebieden met bijzondere voorschriften - een vergunning verlenen na goedkeuring van een afwijkingaanvraag. Voor de zogenaamde ontvoogde gemeenten kan het gemeentebestuur die afwijking zelf toestaan. Voor de andere gemeenten moet de afwijking aangevraagd worden bij de gemachtigde ambtenaar.

Daarnaast werden ook de Vlarem-voorschriften gewijzigd zodat fotovoltaïsche zonnepanelen steeds zijn vrijgesteld van een milieuvergunning. De momenteel geldende voorschriften vereisen een milieuvergunning vanaf 100 kW.

4.3. Windenergie

Provincies en Waaslandhaven maken beleidsvisies windenergie op

De provincies West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen hebben beleidsvisies opgesteld die vergevorderd zijn in de goedkeuringsprocedure. De provincie Antwerpen is vergevorderd met de uitwerking van haar beleidsvisie.

De beheerders van de Waaslandhaven zijn gestart met een onderzoek naar inplantingszones voor windturbines. Daartoe wordt overleg gevoerd in het kader van de Beheerscommissie Linkerscheldeover.

Windturbines rechtstreeks vergunbaar maken in agrarische gebieden

Door het decreet tot aanpassing en aanvulling van het ruimtelijke planningsvergunningen- en handhavingsbeleid van 27 maart 2009 (B.S. 15/05/2009), artikel 36 (nieuw art. 133), is het niet langer noodzakelijk om een ruimtelijk uitvoeringsplan op te maken voor het inplanten van windturbines in agrarisch gebied.

Daardoor kan onmiddellijk een stedenbouwkundige vergunning verleend worden voor projectaanvragen in agrarisch gebied die voldoen aan de voorwaarden uit de omzendbrief "Afwegingskader en randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines". Deze omzendbrief vereist wel de bundeling met grootschalige infrastructuur zoals markante lijninfrastructuur (snelwegen, hoogspanningslijnen), grootschalig industriegebied, kerngebieden e.d.

Deze wijziging werpt zijn vruchten af, aangezien de interdepartementale windwerkgroep sinds begin 2009 reeds positief advies gaf voor een dertigtal windturbines gelegen in agrarisch gebied.

Beoordelingskader vastgelegd voor de inplanting van kleinschalige windturbines

De Vlaamse Regering keurde op 30 april 2009 de *Omzendbrief LNE/2009/01 - RO/2009/01 "Beoordelingskader voor de inplanting van kleine en middelgrote windturbines"* goed. De omzendbrief voorziet voor kleine windturbines een planologisch kader en beoordelingscriteria met betrekking tot de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag. Deze criteria omvatten:

- de wijze waarop de turbine(s) ruimtelijk geïntegreerd is (zijn) in de omgeving (afhankelijk van de karakteristieken van de omgeving);
- het geluid;
- de slagschaduw;
- de veiligheid.

Het beoordelingskader dat in deze omzendbrief voorgesteld wordt, is richtinggevend. De lokale overheden kunnen zelf, vooral uitgaande van de specifieke lokale karakteristieken, het kader nog aanvullen met eigen en verfijnde criteria.

4.4. Biomassa

Kader vastgelegd voor het verbranden van frituurvetten en -oliën voor de productie van groene energie

Voor de verbranding van dierlijke vetten categorie 1 en 2 is er een kader vastgelegd. Gebruikte frituurvetten en -oliën (GFVO) mogen onbeperkt ingezet worden voor de productie van energie. Hiervoor moet wel een afwijking op het verbrandingsverbod worden aangevraagd, die steeds wordt toegekend. Voordien werd deze afvalstroom vaak gerecycleerd tot biodiesel. Een Vito-studie heeft aangetoond dat de inzet van gebruikte frituurvetten en -oliën voor rechtstreekse energieopwekking, energie-efficiënter is dan de verbranding als biodiesel in transportmotoren. Daarom is het logisch om gebruikte frituurvetten en -oliën rechtstreeks in te zetten voor energie, waardoor ook de inzameling bij gezinnen en horeca gestimuleerd wordt.

Daarnaast zijn er nog dierlijke vetten categorie 3, waarvoor eveneens een verbrandingsverbod geldt. Hiervoor is een gedeeltelijke afwijking voorzien onder de vorm van een quotum. In 2009 kan 30% van de geproduceerde vetten ingezet worden voor energie, goed voor 37.800 ton. Er moest hiervoor een aanvraag ingediend worden voor 31 oktober 2008. Uiteindelijk werd er een quotum van 28.754 ton toegekend.

Het quotum wordt jaarlijks geëvalueerd.

Organisch gedeelte in restafval en industrieel afval vastgelegd

Op 5 juni 2009 keurde de Vlaamse Regering een aantal belangrijke wijzigingen aan het groenestroombesluit goed. Het organisch deel in restafval en industrieel afval wordt op basis van nieuwe VITO-berekeningen vastgelegd op 47,78% (vroeger werd 41,07% gebruikt).

Aantal geldige groenestroomcertificaten voor bijstook van biomassa in kolencentrales aangepast

Bij dezelfde besluitwijziging werd ook beslist dat certificaten voor bijstook van biomassa in kolencentrales van meer dan 50 megawatt slechts gedeeltelijk geldig zijn: voor bijstook tot 60% zijn ze voor 50% geldig, het gedeelte boven 60% bijstook blijft volledig geldig. Installaties die 100% biomassa inzetten, blijven op de volledige productie 100% steun ontvangen.

Hierdoor blijft het steunniveau nog voldoende, kan met dezelfde ondersteuning meer groene stroom geproduceerd worden, en worden de kolencentrales aangemoedigd om volledig over te schakelen op biomassa.

4.5 Groene Warmte

Onderzoek van een aanvullend maatregelenpakket voor de ondersteuning van groene warmteproductie

Op basis van een geactualiseerd onderzoek naar het potentieel voor groene warmte tot 2020, uitgevoerd door VITO, en de bepaling van de onrendabele toppen, werd in overleg met de betrokken sectoren een actieplan groene warmte uitgewerkt.

Daartoe werden een 7-tal overlegmomenten georganiseerd met de sector (o.a. Electrawinds en Electrabel), ODE, Biogas-E, Cogen Vlaanderen, VITO, OVAM, departement Landbouw en Visserij, Innovatiesteunpunt Land- en Tuinbouw, FEBEM en de afdeling Lucht van het departement LNE.

Het actieplan bevat zowel maatregelen voor grootschalige installaties als huishoudelijke installaties voor de productie van groene warmte. Daarbij worden maatregelen voorgesteld om zowel financiële als technische en juridische drempels weg te werken.

Garanties van oorsprong voor groene warmte invoeren

In de definitieve versie van de nieuwe richtlijn Hernieuwbare Energiebronnen is de verplichte invoering van garanties van oorsprong voor groene warmte geschrappt.

Gezien groene warmte (in tegendeel tot elektriciteit) moeilijk kan vervoerd worden over grote afstanden, en weinig of geen tussenhandelaars kent, heeft de garantie van oorsprong op het vlak van herkomstlabelling weinig toegevoegde waarde. Voor de momenteel voorziene steunmaatregelen in het actieplan groene warmte is evenmin de invoering van garanties van oorsprong voor groene warmte vereist, zodat dit momenteel niet meer prioritair is.

20% subsidie toegekend voor gemeenten en vzw's voor de plaatsing van micro-WKK en warmtepompen

Gemeentebesturen en vzw's komen niet in aanmerking voor fiscale voordelen voor energiebesparende maatregelen zoals die wel gelden voor particulieren en bedrijven, of voor investeringssteun zoals de ecologiesteun voor bedrijven. Met het besluit van 24 oktober 2008 houdende de toekenning van een subsidie voor de plaatsing van micro-warmtekrachtinstallaties en warmtepompen door niet-commerciële instellingen en publiekrechtelijke rechtspersonen werd een subsidieregeling ingevoerd voor gemeenten en vzw's die micro-WKK of warmtepompen plaatsen.

In het kader van de eerste oproep, die liep van begin 2009 tot eind juni 2009 werden 5 projectaanvragen ingediend voor een totaal steunbudget van 137.000 euro. Het budget voorzien voor 2009 bedraagt 200.000 euro. Een tweede oproep, met uiterste indieningsdatum eind 2009, werd gelanceerd.

Vergunningsvrijstelling voor verbranding van pellets vervaardigd uit onbehandeld hout(afval) in kleinschalige pelletketels en -kachels

Sinds eind 2008 worden pellets geperst uit onbehandeld houtafval gelijkgesteld aan stukhout indien gewaarborgd kan worden dat de pellets enkel uit onbehandeld houtafval vervaardigd zijn en minstens beantwoorden aan de voorwaarden overgenomen uit de Duitse DIN-norm of de Oostenrijkse Ö-norm. Dergelijke pellets worden niet beschouwd als afvalstoffen. De verbranding ervan in installaties met een nominaal thermisch vermogen van maximaal 300 kW is dan ook geen verbranding van afvalstoffen en valt bijgevolg onder de uitzon-

deringsbepaling opgenomen in Vlarem-rubriek 2.3.4.1 voor stukhout. In dit geval is dus geen milieuvergunning vereist.

Verzamelen en beschikbaar stellen van gegevens met betrekking tot het gebruik van warmtepompen

In het voorjaar van 2008 werd door een belangrijk deel van de Belgische warmtepompsector een nieuwe gezamenlijke associatie opgericht : WPAC (**W**armte **P**omp(e) **A** **C**haleur).

Nagenoeg alle fabrikanten/importeurs van warmtepompen in België zijn vertegenwoordigd in dit nieuw gemeenschappelijk overlegplatform voor warmtepompen. WPAC bundelt op deze manier de warmtepompontwikkelingen en treedt op als enig professioneel overlegorgaan in België.

WPAC verzamelde volgende sectorgegevens (omgezet naar Vlaams niveau) voor de markt in 2008:

Aantal warmtepompen:

Enkel verwarming :

Lucht/water : 600

Water/water : 122

Grond/water : 235

Andere : 174

Totaal : 1.131

Reversibele (lucht/lucht) warmte én koeling: 18.171

4.6. WKK

Transparantere procedure om decentraal geproduceerde elektriciteit te leveren via directe lijnen of privé-netten

WKK-producenten en andere decentrale producenten kunnen de geproduceerde elektriciteit verkopen aan een leverancier of zelf leveren aan een afnemer. De waarde van de geproduceerde elektriciteit ligt veel hoger wanneer men rechtstreeks kan leveren aan een eindafnemer. Deze hogere elektriciteitsinkomsten maken het bijvoorbeeld mogelijk om een grotere WKK-installatie te plaatsen in een appartementsgebouw en te leveren aan de verschillende bewoners, of om een WKK-installatie te plaatsen in een bedrijf met een grote warmtevraag en de elektriciteit te leveren aan een naburig bedrijf met een hoog elektriciteitsverbruik. Dergelijke projecten zijn in principe juridisch mogelijk, maar veel initiatiefnemers worden afgeschrikt door de vereiste procedures, en zijn niet op de hoogte van de mogelijkheden en voorwaarden.

De VREG heeft op 02/12/2008 een mededeling gepubliceerd waarin de concrete mogelijkheden en te volgen procedures duidelijker worden omschreven: MEDE-2008-4: De verplichtingen waaraan men moet voldoen bij de verkoop of levering in het Vlaams Gewest van ter plaatse uit hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmtekrachtkoppeling opgewekte elektriciteit.

Onderzoek van de gevolgen van een aanpassing van rekenmethode voor het berekenen van het E-peil voor gebouwen met WKK

In de loop van 2007-2008 heeft een werkgroep de EPB-rekenregels m.b.t. WKK geëvalueerd. Deze werkgroep, waarin zowel de energie-administraties van de verschillende gewesten als onderzoeksinstituten vertegenwoordigd waren, heeft zich geconcentreerd op de rekenmethodes vastgelegd in de bijlagen bij het EPB-besluit. Op basis van deze analyse werden wijzigingen voorgesteld om op een nauwkeurigere manier de rendementen van WKK-installaties met verschillende brandstoffen vast te leggen en de bijdrage van WKK in de warmtevraag beter te bepalen. Deze wijzigingen zullen na overleg met de andere gewesten opgenomen worden in de eerstvolgende wijziging van het EPB-besluit.

Naast warmte produceert een WKK-installatie echter ook elektriciteit, waardoor het E-peil van de woning daalt ten opzichte van een klassieke verwarmingsinstallatie. De rekenmethode om deze WKK-elektriciteit om te rekenen naar een primaire energiebesparing, wordt vastgelegd in het EPB-besluit zelf:

"Art. 11. Voor de bepaling van het E-peil gelden volgende conversiefactoren naar primaire energie: [...]

3° d.m.v. warmtekrachtkoppeling zelfopgewekte elektriciteit: $f_p = 1,8$."

In het kader van de samenwerkingsovereenkomst op het vlak van de EPB-berekeningsmethode tussen de energieadministraties van de gewesten, werd door het Brussels Gewest een studieopdracht uitgeschreven om de conversiefactoren naar primaire energie voor de verschillende energiedragers te evalueren. In de studie zal onderzocht worden wat het effect is van een aanpassing van de conversiefactoren voor biobrandstof, elektriciteit uit fotovoltaïsche zonnepanelen en elektriciteit uit WKK. Gezien er geen offertes werden ingediend, zal een nieuwe oproep gelanceerd worden.

4.7. Verstrenging van de E-peileis voor woningen

Op 20 maart 2009 werd het besluit tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 maart 2005 definitief goedgekeurd.

Dat betekent onder meer dat de EPB-eisen worden aangescherpt. Voor projecten met een aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning vanaf 1 januari 2010 verstrengt het E-peil van woningen van E100 naar E80 en wordt vereist dat de buitenmuren en daken van alle types gebouwen beter geïsoleerd worden.

Het verlaagde E-peil kan bereikt worden door extra energiebesparende maatregelen en/of door de inzet van bvb. warmtepompen, zonneboilers of zonnepanelen. Daardoor ontstaat een bijkomende stimulans voor deze hernieuwbare energiebronnen.

4.8. Grotere transparantie en fluiditeit op de certificatenmarkt

Begin 2009 werden voor het eerst groenestroom- en warmtekrachtcertificaten verhandeld op de GCE (Green Certificate Exchange) opgestart door Belpex. Door de grotere transparantie, de anonieme handel en de bredere marktconsultatie (t.o.v. de meestal bilaterale handel vandaag) kan deze beurshandel de prijsvorming en handelsmogelijkheden verbeteren.

4.9. Transparantere aansluitingsvoorwaarden voor decentrale productie-installaties

Na overleg met de VREG in de loop van 2008 heeft Synergrid begin 2009 de nieuwe C10/11 aansluitingsvoorwaarden gepubliceerd, die op een meer gedetailleerde manier de aansluitingsvoorwaarden vastleggen. Er zijn onder meer gewijzigde voorwaarden inzake frequentie- en spanningsmarges, en inzake vrijstelling van aansluitingsgoedkeuring voor kleinschalige installaties (voor huishoudelijke zonne-energie-installaties < 5kW moet na plaatsing enkel een melding gebeuren).

De VREG heeft op 25 juni 2009 de consultatie gestart m.b.t. een herziening van het Technisch Reglement Distributie van Gas en Elektriciteit. De ontwerp teksten voorzien momenteel dat voor uitzonderlijke netsituaties een op afstand regelbaar ontkoppelingsmechanisme kan vereist zijn, waarbij de voorwaarden voor gebruik transparant moeten vastgelegd worden in het aansluitingscontract.

5. Actieplan hernieuwbare energie 2020

Volgens de nieuwe Europese Richtlijn betreffende de bevordering van het gebruik van hernieuwbare energiebronnen (2009/28/EG van 23 april 2009) moet elke lidstaat tegen juni 2010 een nationaal actieplan voorleggen. In dit actieplan moeten maatregelen beschreven worden die de realisatie van de vooropgestelde doelstelling mogelijk maken (13% hernieuwbare energie in het totaal energieverbruik voor België). Het actieplan moet een onderscheid maken tussen groene warmte, groene stroom en biobrandstoffen voor transport. Voor elke sector moet een doelstelling vastgelegd worden. Daarnaast moet ook vastgelegd worden voor welk deel men beroep wil doen op buitenlandse projecten. Deze laatste informatie moet reeds eind 2009 meegedeeld worden aan de Commissie.

5.1 Reeds uitgevoerde acties

- Opmaak van gedetailleerde analyse, artikel per artikel, van de richtlijn met telkens aanduiding van een verantwoordelijke voor implementatie, inschatting van de beleidsmarginen (in welke mate is er vrijheid/discussie mogelijk over de manier waarop de omzetting/invulling gebeurt), of er ook een juridische omzetting naar (wijziging van) regelgeving nodig is, en aanvullende aandachtspunten.
- Opstellen van het actieplan groene warmte, dat waarschijnlijk het hoofdelement vormt qua nieuwe maatregelen die voorzien zullen worden in het Vlaamse actieplan (uitgevoerd door het VEA).
- Geactualiseerde en uitgebreide inschatting van de potentiëlen voor groene stroom, groene warmte en biobrandstoffen (VITO-rapport is beschikbaar).
- VITO heeft het sjabloon geanalyseerd dat door de EU wordt opgelegd voor de opmaak van het actieplan. Het VEA heeft met VITO de afspraak gemaakt dat VITO voor zover mogelijk tegen 15 september het EU-sjabloon zullen vervolledigen (prognosescenario's voor het energieverbruik, mogelijkheden van energiebesparing in het eerder opgestelde BAU+-scenario, inschatting van potentiëlen a.h.v. geactualiseerde potentieelstudie).
- Het VEA heeft met de VREG de afspraak gemaakt dat zij in overleg met de netbeheerders zullen instaan voor het luik netontwikkeling - aansluitingsvoorschriften van het actieplan.
- Het VEA heeft een overzicht opgemaakt van de bepalingen uit de richtlijn die juridische omzetting vragen en eerste commentaar bij de juridische mogelijkheden en aangewezen opties.

5.2 Verder plan van aanpak

- Analyse van mogelijke knelpunten in EU-sjabloon voor het actieplan op basis van VITO-analyse (VEA).
- Breed maatschappelijk overleg organiseren m.b.t. actieplan groene warmte en potentieelstudie VITO (start in september).
- Vanaf ontvangst van het definitieve EU-sjabloon (normaal eind juni): maximale vervollediging van EU-sjabloon tegen september zoals afgesproken binnen ENOVER. VITO en VREG zijn hiervan op de hoogte gebracht zodat zij hun bijdragen kunnen plannen.
- Verdere besprekingen van de onrendabele toppen (recent afgerond voor groene warmte, actualisatie opgestart voor WKK en groene stroom) zodat steunmaatregelen (opgenomen in actieplan groene warmte en in recent gewijzigd Elektriciteitsdecreet) kunnen vergeleken worden met de geactualiseerde onrendabele toppen.

De bijdrage van groene warmte is in alle scenario's zeer belangrijk (ongeveer de helft). Een belangrijk deel van dit potentieel is in principe reeds rendabel zonder steun. Voor het resterende deel is wel bijkomende steun nodig. Gezien het belang van groene warmte in de totale doelstelling is het actieplan groene warmte de belangrijkste pijler van een nieuw actieplan hernieuwbare energiebronnen om de EU-doelstelling in te vullen.

6. Warmtekrachtkoppeling

Naar aanleiding van de inleveringsronde voor warmtekrachtcertificaten op 31 maart 2009, en bijkomende berekeningen uitgevoerd door Cogen Vlaanderen en VITO, blijkt er een aanzienlijk en structureel meeraanbod aan WKK-certificaten te verwachten is voor de volgende jaren. Dit is het gevolg van zowel de sterke ontwikkeling van de sector als de oorspronkelijk niet voorziene vervanging van WKK-turbines na 15 jaar i.p.v. 20 jaar, zodat deze sneller (opnieuw) in aanmerking komen voor WKK-certificaten. Hierdoor wordt de certificaatwaarde onzeker (momenteel 40-42 euro). De minimumwaarde van 27 euro/certificaat biedt voor sommige installaties een vangnet (enkel gegarandeerd voor de installaties op het distributienet). Voor de installaties op het transmissienet is er geen gegarandeerde minimumwaarde.

Om een stabiel investeringsklimaat te blijven garanderen, is een analyse nodig van het certificatenaanbod op middellange termijn en de onrendabele toppen voor verschillende WKK-types en situaties. Deze analyse zal tegen eind 2009 worden uitgevoerd. Op basis van deze analyse kunnen medio 2010 aangewezen bijstellingen voorgesteld worden.

Freya VAN DEN BOSSCHE

Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie